

Asia: VN/14302/2019

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Yleisiä huomioita esityksestä**

Ilmastolain päivityksessä lakia on syytä vahvistaa konkreettisemmaksi ja velvoittavammaksi kuin nykyinen ilmastolaki. Laissa on huolehdittava perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisesta niin ilmastonmuutoksen itsensä kuin ilmastonmuutoksen torjuntatoimien kohdalla, tehokkaista oikeusturvakeinoista ja alkuperäiskansa saamelaiden oikeuksien turvaamisesta.

#### **Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)**

-

#### **Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismääräys (5 §)**

-

#### **Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)**

-

#### **Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)**

-

#### **Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)**

Ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi alkuperäiskansa saamelaiden elinoloihin ja siten myös oikeuksien toteutumiseen. Lisäksi ilmastonmuutoksen torjuntatoimilla voi olla vaikutuksia saamelaiden oikeuksiin, kuten mahdollisuuteen toteuttaa saamelaisia elinkeinoja.

14 § Saamelaiskulttuurin edistäminen

Ilmastolakiluonnokseen on otettu uutena kohtana saamelaiskulttuurin edistäminen. Tämä on tärkeä ja kannatettava lisäys. Lakiin tulee harkita vahvempaa kieltä, esimerkiksi ”saamelaisten oikeuksien ja saamelaiskulttuurin edistäminen”, koska kyse on sekä kansainvälisten sopimusten turvaamista alkuperäiskansan oikeuksista että perustuslain 17 § 3 momentin mukaisesta saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säädös neuvotteluista saamelaisten kanssa. Säädöksessä viitataan saamelaiskäräjälain 9 pykälään. On huomattava, että saamelaiskäräjälakia ollaan parhaillaan uudistamassa, eikä kyseisen pykälän tulevasta sisällöstä eikä saamelaiskäräjälakiuudistuksen lopullisesta aikataulusta siten ole vielä varmaa tietoa. Olisikin harkittava, että ilmastolakiin kirjataan konkreettinen menettelytapa saamelaistoimijoiden vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen (FPIC) varmistamiseksi, jotta saamelaisten tiedonsaantioikeus ja vaikuttamismahdollisuudet heitä koskeviin asioihin ilmastokysymyksissä eivät jää riippuvaisiksi saamelaiskäräjälakiuudistuksen kestosta tai tuloksesta. FPIC-periaatteeseen on syytä viitata laissa nimenomaisesti.

#### 21 § Saamelainen ilmastoneuvosto

Ihmisoikeusliitto kannattaa saamelaisen ilmastoneuvoston perustamista. Neuvoston kokoonpanossa ja nimittämistavassa on varmistettava saamelaisten itsemääräämisoikeus ja edustuksellisuus sekä saamelaisedustajien mahdollisuus käyttää saamen kieliä.

#### **Suomen ilmastopaneeli (20 §)**

-

#### **Muutoksenhaku (22 §)**

-

#### **Esityksen vaikutukset**

-

#### **Muita huomioita**

-

Salo Aija  
Ihmisoikeusliitto

